

Ex- Libris

- A latin 'liber' (könyv) és az 'ex' (-ból/-ből) előtagból tevődik össze.
- Jelentése: ...

könyvei közül való

- Az ex libris sokszorosított (grafikai vagy nyomdai) eljárással készített papírlap, melyet a könyv kötéstáblájának belső oldalára ragasztanak azzal a céllal, hogy a könyv hovatartozását dokumentálja. Nem más, mint művészi rajz, címer, embléma, történetileg kialakult allegória, szimbólum, vagy egyéb ábrázolás, és a könyvtulajdonos nevével, esetleg jelmonddal, mottóval, idézettel ellátva, az egyes korok és művészek stílusa, ízlése szerint más-más megformálásban.
- Az ex libris egy változatának tekintendő a supralibros (super ex libris), amely annyiban különbözik az ex libristől, hogy nem a könyv belsejében helyezkedik el, hanem a könyv elülső táblájába nyomják, illetve rajzolják bele. Alapvető célja a könyv tulajdonosának megjelölése, így a legtöbb esetben birtokosának tartalmazhatják nevét, címerét, jelképét, vagy olyan szimbolikus ábrázolásokat, amelyek utalnak személyére, kedvteléseire.
- Először a könyvnyomtatás elterjedésével beszélhetünk valódi, grafikai úton sokszorosított ex librisekről, ám ezek elődei már a 15. században megjelentek. A könyvnyomtatás előtt is léteztek könyvtulajdonosi bejegyzések. Már a kézzel írott könyvek esetében is fontos volt a tulajdonjog pontos megjelölése. Így ezt már a kódexek idején is előszeretettel használták.
- A legrégebbi tulajdonjegyként azt az i. e. 1400-ból való fajansztáblácskát szokták emlegetni, melyet egy papirusztekercsben helyeztek el III. Amenhotep könyvtárában. Assurbanipal híres ninivei könyvtárának agyagtábláit is ilyenfajta tulajdonjeggyel látták el.
- Az ex librisek fénykora a 16. századra tehető. A későbbi korokban a műfaj hanyatlása következik be, ám a 20. században új fénykorát figyelhetjük meg. A könyvjegyek önálló művészeti alkotássá fejlődnek, ezzel a gyűjtés divatját is megalapozva.
- Művészettörténeti jelentőségüket az adja, hogy az ex libris készítő a történelem folyamán a legkiválóbb képzőművészek közül kerültek ki, és nincs ez másképp ma sem. Gondoljunk pl. **Albrecht Dürerre**, akit az elsők között tartanak számon a könyvjegykészítők között.
- Az idő múlásával ezek az apró grafikák kikerültek a kötetekből és önálló művészeti alkotássá nőttek ki magukat, viszont a teljes elszakadás sosem következett be.

